

РОЗВИТОК РИНКУ ОСВІТНІХ ПОСЛУГ В УКРАЇНІ

студент гр. М-01 **Красуля М.В.**

Перехід суспільства на черговий шабель цивілізованого розвитку вимагає формування світогляду нового типу, що може бути досягнуто лише за умови набуття членами суспільства відповідних знань та вмінь. Вирішальну роль в забезпеченні для цього необхідних умов має відігравати належний розвиток системи освіти.

Освіта – основа інтелектуального, культурного, духовного, соціального, економічного розвитку суспільства і держави [1]. Вона є однією із найважливіших складових людського розвитку та покликана задовольняти як потреби особистості в отриманні знань, вмінь та навичок, так і суспільства в підготовці кваліфікованих кадрів [2].

Сучасна освітня система в Україні представлена дошкільною, загальною середньою, професійно-технічною, вищою і післядипломною освітою (аспірантура та докторантура). Поява комерційних відносин у сфері освіти, формування мережі приватних навчальних закладів спричинила формування ринку освітніх послуг, як системи товарно-грошових відносин, що складаються між суб'єктами освітнього процесу для досягнення визначеної мети, яка функціонує на принципах підприємництва та законах товарного виробництва.

Сучасний ринок освітніх послуг можна охарактеризувати так:

- поглиблення селективної функції освіти;
- розвиток функції адаптації освіти і людини до нових можливостей навчання, перенавчання, підвищення кваліфікації;
- посилення конкурентоспроможності та динамічності працівника на ринку праці;
- диференціація форм і видів освітніх послуг;
- створення напруги на ринку праці через отримання випускниками незатребуваних спеціальностей;
- формування недержавної освіти на всіх рівнях;
- зміна суспільної думки, в яких освіта стала сприйматися як найважливіша умова виживання, основа матеріального благополуччя;
- орієнтація молоді на престижні професії тощо.

Освітня послуга виступає на ринку освіти товаром, хоча й досить своєрідним. Треба відмітити, що його особливість перш за все полягає у тому, що вона одночасно й надається, й споживається. Товаром на ринку освітніх послуг є знання, вміння і навички, запропоновані суб'єктами цього ринку (вузами, приватними викладачами, училищами, коледжами тощо).

Ринок освітніх послуг слід розглядати в двох аспектах: як самостійний елемент та як частину ринку праці. Однією з проблем ефективного функціонування механізму кадрового забезпечення економіки є розрізненість інтересів бізнесу, держави та навчальних закладів. Це призводить до відокремлення ринку освітніх послуг від ринку праці. У підготовці кадрів навчальні заклади орієнтуються на запити абітурієнтів і їх батьків, а не роботодавців [3]. Хоча, насамперед ефективність ринку освітніх послуг виявляється лише через ринок праці, де зосереджений професійно-кваліфікаційний потенціал молодих спеціалістів і де відбувається їх професійна самореалізація. Формування ринку освітніх послуг в Україні можливе шляхом досягнення збалансованості між попитом і пропозицією на ринку праці.

Інвестиційна політика в освітній сфері України, як відомо, поступається іншим країнам із перехідною економікою за рівнем інвестицій. Причинами такої ситуації є нестабільність податкового законодавства і високий рівень оподаткування факторів праці та капіталу

В останні роки в Україні відбулися певні позитивні зміни у справі вдосконалення системи вищої освіти. Результативним був процес упорядкування мережі вищих навчальних закладів на центральному і регіональному рівнях управління. Виконано значну частину програми оптимізації мережі вищих закладів освіти I-II рівнів акредитації, ліквідовано дрібні та безперспективні технікуми, училища, укрупнено однопрофільні навчальні заклади, деякі з них стали структурними підрозділами закладів вищих рівнів акредитації – інститутів, академій, університетів. Сьогодні Україну зараховують до країн з так званими мегасистемами вищої університетської освіти, тобто до країн, де у вищих навчальних закладах навчається понад 1 млн. студентів [4].

1. Закон України «Про освіту» №1060-XII [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1060-12>.

2. Чекаловська Г.З. Ефективність функціонування ринку освітніх послуг в Україні: проблеми та перспективи. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://archive.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/sre/2012_3/59.pdf.

3. Регулювання взаємодії ринків освітніх послуг та праці на основі механізму управління їх якістю // Мартякова О.В., Сныгова С.М., Мудра О.В. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://mmi.fem.sumdu.edu.ua/sites/default/files/mmi2013_3_154_168.pdf

4. Статистика освітніх послуг [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://ua.convdocs.org/docs/index-130049.html>.

Науковий керівник: асист. Смоленніков Д.О.

Красуля, М.В. Розвиток ринку освітніх послуг в Україні [Текст] / М.В. Красуля; наук. кер. Д.О. Смоленніков // Економічні проблеми сталого розвитку : матеріали Міжнародної науково-практичної конференції, присвяченої пам'яті проф. Балацького О.Ф., м. Суми, 6-8 травня 2014 р.: у 2-х т. / За заг. ред.: О.В. Прокопенко, О.В. Люльова. - Суми : СумДУ, 2014. - Т.2. - С. 324-326.